

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

Rijkswaterstaat
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 8185
3503 RD UTRECHT

Datum 10 juli 2023
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte [REDACTED],

Op 31 maart 2023 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Verbreding A2 Het Vonderen-Kerensheide', gelegen in de gemeente Echt-Susteren. Vooruitlopend op de wegwerkzaamheden, is het noodzakelijk om tijdelijke rasters te plaatsen, in het kader van recente uitbreiding van dassenterritoria binnen de grenzen van het nieuwe tracé van de A2. De A2 tussen de knooppunten Het Vonderen en Kerensheide zal structureel verbreed worden van 2x2 rijstroken plus vlucht-/spitsstroken, naar 2x3 rijstroken plus vluchtstroken. Om te voorkomen dat later in het project meer burchten verwijderd moeten worden dan nodig, wordt door het plaatsen van tijdelijke rasters het graven van nieuwe burchten binnen de tracégrenzen voorkomen. Daarnaast betreft het project het verwijderen van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen binnen de tracégrenzen.

De werkzaamheden bestaan uit:

- het verwijderen van bomen en struiken op de locaties van de tijdelijke rasters.
- kleinschalig grondverzet om de rasters in de grond in te graven. Omdat de te plaatsen rasters dassenwerend moeten zijn, is het ingraven van het raster met circa 20 cm en haaks omzetten over circa 30 cm noodzakelijk. Hiervoor wordt machinaal een smalle sleuf gegraven met klein materieel. Dit grondverzet zal direct na de kap plaatsvinden.
- het verwijderen van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen.
- het ontmoedigen, eventueel verhuizen van de dassen bij burchten 13 en 15 en het dichtmaken van deze burchten.
- het aanleggen van kunstburchten.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, lid 1 sub b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

Bijlagen
5

Procedure

Op grond van artikel 20 van de Tracéwet bevordert de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten op de aanvragen om vergunningen en van de overige ambtshalve te nemen besluiten met het oog op de uitvoering van een Tracébesluit. Op deze besluiten is de Crisis- en herstelwet van toepassing.

In het kader van deze coördinatie geeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat kennis van het feit dat het volgende besluit is genomen.

Voor de uitvoering van het verbreden van de A2 is onderstaand besluit genomen, overeenkomstig de procedure van artikel 20, lid 2 jo. lid 4, van de Tracéwet in samenhang met afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Behandeling zienswijzen

Het ontwerpbesluit heeft voor eenieder ter inzage gelegen van 18 mei 2023 tot en met 28 juni 2023. Binnen deze zes weken bestond de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van het ontwerpbesluit zijn geen zienswijzen naar voren gebracht. Er is daarom geen aanleiding het besluit aan te passen.

Besluit

Ik verleen u voor de periode vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 31 december 2025 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd artikel 3.10, lid 1 sub b voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de das.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Verbreding A2 Het Vonderen-Kerensheide', gelegen in de gemeente Echt-Susteren langs de A2 tussen aan de knooppunten Het Vonderen en Kerensheide, één en ander zoals is weergegeven in figuren 3-1, 3-2 en 3-3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan Tijdelijke dassenrasters en verwijderen gegraven vluchtpijp A2VK' van 30 maart 2023 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 8, bijlage 3 en bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan Tijdelijke dassenrasters en verwijderen gegraven vluchtpijp A2VK' van 30 maart 2023 (bijlage 3 bij dit besluit) en de aanvullingen van 19 april 2023 (bijlage 4 bij dit besluit) en de aanvullingen van 4 mei 2023 (bijlage 5 bij dit besluit).
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de das. Deze loopt globaal van december tot en met juni. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de das. De bekende dassenburchten en vluchtpijpen dienen buiten de kwetsbare periode van de das ongeschikt te worden gemaakt. Voor nieuw aangetroffen dassengraverij dient de werkwijze onder voorschrift k. te worden gevolgd.
- k. Langs de rijksweg A2 tussen Het Vonderen-Kerensheide dient tot aan de realisatie van de dassenrasters frequent gemonitord te worden op eventueel nieuw aangetroffen dassengraverij in het werkgebied. Het is hierbij toegestaan deze graverij in het werkgebied, vooruitlopend op het realiseren van de dassenrasters, te herstellen. Hierbij geldt voorts:
 - 1. Onder nieuwe graverij wordt in deze verstaan graverij die de dieren binnen een tijdsbestek van maximaal een week kunnen hebben aangericht op geheel nieuwe dan wel recent herstelde delen binnen voornoemd werkgebied en behelzen daarmee dan ook een overeenkomstige monitoringsperiodiek. Dit geldt niet voor oude, tot voor kort aantoonbaar onbelopen vluchtpijpen van de das waarbij binnen voornoemde periodiek nieuw graafwerk wordt geconstateerd (zie ook hierna);
 - 2. Onder geen beding is het hierbij toegestaan de functionaliteit van de reeds aanwezige voortplantings- of rustplaatsen van de das aan te tasten. Dit geldt niet voor oude vluchtpijpen met tot voor kort geen gebruik. Belangrijk is dat het hierbij gaat om vluchtpijpen waarvoor een alternatief beschikbaar is in de omgeving op niet risicovolle locatie(s);

3. Betreffende vluchtpijpen dienen vervolgens handmatig ongeschikt gemaakt te worden indien bewoning op dat moment middels (camera) onderzoek niet uitgesloten kan worden. Hierbij geldt dat zij:
 - a. Eerst voor driekwart dichtgegooid worden met een schop. De grond wordt niet aangestampt of verdicht en via de bovenkant kan nog lucht de vluchtpijp inkomen.
 - b. Vervolgens moet om de dag op nieuwe graafsporen en dassensporen inspecteren. Indien de ingang van de vluchtpijp weer open is gegraven, wordt het voor driekwart dichtmaken van de ingang van de vluchtpijp herhaald.
 - c. Herhaal het voor driekwart dichtgooien met grond net zo vaak tot de das uit eigen beweging is vertrokken (vertrek van de das te bepalen door een ecologisch deskundige). Hierna kan het werkgebied ter hoogte van het betreffende hol worden hersteld. Ook hierbij geldt dat na herstel van het werkgebied ter plaatse, een tijdelijk graafwerend gaaswerk (of vergelijkbaar) dient te worden geplaatst in aanloop naar het realiseren van dassenrasters op het gehele traject.
- l. Bij het dichtmaken van de burchten en vluchtpijpen, dient naast een ecologisch deskundige ook standaard een dierenarts op afroep beschikbaar te zijn omwille van het (tijdig) kunnen verdoven van aanwezige dassen. De periode vanaf verdoving tot volledig herstel van de das mag niet langer dan 4 uur duren.
- m. De tweejaarlijkse monitoring (1x in de periode december – januari en 1x in de periode juli-augustus) naar het functioneren van de nieuwe kunstburchten dient tevens inzicht te geven in de lokale draagkracht van het leefgebied van de das. Indien blijkt dat door het verwijderen van recent gegraven vluchtpijpen, de draagkracht van het leefgebied onvoldoende is, dan dient in overleg met RVO te worden bekeken welke aanvullende maatregelen er nodig zijn.
- n. De tweejaarlijkse monitoring van het werkgebied in het kader van te verwijderen, recent gegraven of in aanbouw zijnde vluchtpijpen, dient met foto's en toelichting te worden gerapporteerd aan RVO. Deze rapportages dienen binnen een week na monitoring te worden overlegd.
- o. Er mag alleen de begroeiing verwijderd worden die nodig is voor het plaatsen van de tijdelijke rasters.
- p. U dient de wissels/leefgebied van de das af te scherm van het werkgebied met zichtbare linten.
- q. Indien er sleuven dieper dan 20 cm worden gegraven, dient u deze buiten werktijd af te dekken ter voorkoming van eventuele slachtoffers (natuurwaarden).

Overige voorschriften

- r. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de das waarvoor ontheffing is verleend.
- s. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- t. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

Beroep

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 25 van de Tracéwet kunnen de volgende (rechts)personen tegen dit besluit beroep instellen:

- a) Belanghebbenden;
- b) Niet-belanghebbenden die tijdig een zienswijze kenbaar hebben gemaakt of redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijze te hebben ingediend.

Beroep instellen kan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De termijn om een beroepschrift in te dienen bedraagt zes weken.

Deze termijn vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit is bekendgemaakt. Het beroepschrift moet worden gericht aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. Het beroepschrift kan door burgers tevens digitaal worden gericht aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State via het Digitaal Loket: <https://loket.raadvanstate.nl/digitaal-loket/>.

Actuele informatie over in beroep gaan, vindt u op: www.raadvanstate.nl/bestuursrechtspraak

Het beroepschrift dient te zijn ondertekend en dient ten minste te bevatten:

- naam en adres van de indiener;
- de dagtekening;
- de omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht, dat wil zeggen in ieder geval de vermelding van het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen en zo mogelijk datum en kenmerk van het besluit;
- een opgave van de redenen waarom u zich niet met het besluit kunt verenigen.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

Tevens dient ten behoeve van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zo mogelijk een afschrift van het besluit waartegen het beroep is gericht te worden overgelegd.

Op dit besluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat in het beroepschrift moet zijn aangegeven welke beroepsgronden worden aangevoerd. Na afloop van de beroepstermijn kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd.

Het instellen van beroep schorst de werking van het besluit niet.

Indien beroep is ingesteld, kan een verzoek worden gedaan tot het treffen van een voorlopige voorziening, bijvoorbeeld inhoudende een schorsing van het besluit. Het verzoek om een voorlopige voorziening moet worden ingediend bij de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag of (door burgers) digitaal via het Digitaal Loket: <https://loket.raadvanstate.nl/digitaal-loket/>. Bij het verzoek moet een afschrift van het beroepschrift worden overgelegd.

Voor het indienen van een beroepschrift en/of een verzoek om een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op mijn.rvo.nl. Of neem telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Uw aanvraag is bekend onder nummer 5190027947832. Gebruik dit nummer als u contact opneemt. Dan kan ik u beter helpen.

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Instandhouding van de das

Artikel 3.10, lid 1 sub b Wet natuurbescherming

De das is in het plangebied aangetroffen. Tijdens veldonderzoeken in december 2022 en januari 2023 zijn van de das voortplantings- en verblijfplaatsen in het plangebied aangetroffen.

Datum

10 juli 2023

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk

WNB/2023/019.toek

Locatie 2: Zuidoostkant brug Roosteren: het gaat hierbij totaal om drie burchten in een grondlichaam van een voormalig afrit naar Roosteren. Twee burchten (nummer 4 en 15) met één pijp, en één kraamburcht (nummer 5) met drie pijpen. Eén van de burchten met één pijp ligt dicht op de A2, en een vluchtpijp (nummer 4). Alle burchten liggen aan de natuurzijde van het raster.

Locatie 3: Zuidwestkant brug Roosteren: hier zijn drie burchten aanwezig op een grondwal van een oude oprit naar de A2. Twee burchten (nummer 6 en 14) met respectievelijk één en twee pijpen liggen op enige afstand van de A2, en één burcht (nummer 13) met één pijp vlak erlangs. Deze laatste burcht ligt op een helling die in het kader van de toekomstige wegverbreding zal verdwijnen.

Ter voorkoming dat er nog meer burchten vlak bij de A2 worden gegraven die, in het kader van de uitvoeringswerkzaamheden wegverbreding A2², uiteindelijk niet behouden kunnen blijven wordt bij locatie 2, zuidoostkant brug Roosteren een tijdelijk raster op de werkgrens geplaatst. Dit raster wordt dichtbij de kraamburcht geplaatst op een afstand van circa 25 meter van de kraamburcht, op een afstand van circa 3 meter bij de burcht nabij de A2 en op een afstand van 60 meter van een vluchtpijp. De burcht nabij de A2 blijft wel fysiek behouden, maar doordat het dichtbij de uitvoering van werkzaamheden ligt, is het zeer aannemelijk dat door verstoring de burcht alsnog wordt verlaten.

Bij locatie 3, Zuidwestkant brug Roosteren, wordt een tijdelijk raster bovenaan de helling geplaatst om te voorkomen dat er meer burchten op de helling worden gegraven, die gezien de toekomstige ontwikkelingen niet behouden kunnen blijven. Op een afstand van circa 150 tot 200 meter van het raster liggen twee burchten (nummer 6 en 14). In de uit te rasteren helling ligt een burcht (nummer 13), met één pijp die niet behouden kan worden en waar een tijdelijk raster op circa 3 meter afstand omheen gezet zal worden.

In de periode tussen het verkrijgen van de ontheffing en de start van de wegwerkzaamheden bij de A2 kunnen nieuwe vluchtpijpen worden gegraven door de das. Deze in aanbouw zijde of recent gegraven vluchtpijpen worden ook vroegtijdig verwijderd.

Om de werkzaamheden voor het plaatsen van een tijdelijke raster uit te kunnen voeren, wordt op locatie 2 bomen en struiken (acacia en meidoorn) verwijderd en een toegangsroute vrijgemaakt. De totale oppervlakte is circa 2340 m². Dit betreft circa 0,4 hectare van ongeveer 6 hectare bos/struweel/berm binnen een straal van 500 meter van de burchten. In totaal ligt binnen een straal van 500 meter circa 27,2 hectare foerageergebied. Hierdoor zal ongeveer 1% niet meer beschikbaar zijn

² Eind 2024/begin 2025 wordt begonnen met de verbredingswerkzaamheden voor de A2

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

voor de das. Op locatie 3 wordt een struweelbosje bestaande uit meidoorn en sleedoorn verwijderd en een toegangsroute vrijgemaakt. De totale oppervlakte hiervan is ongeveer 600 m². Dit betreft circa 0,4 hectare van circa 5,5 hectare bos/struweel/berm dat binnen een straal van 500 meter van de burchten ligt. In totaal ligt binnen een straal van 500 meter circa 7,3 hectare foerageergebied waarvan 0,4 hectare secundair foerageergebied door het aanleggen van het raster tijdelijk niet meer beschikbaar zijn.

Daarnaast vindt er na de kap direct kleinschalig grondverzet plaats om het raster in de grond te graven. Daar de te plaatsen rasters dassenwerend moet zijn, is het ingraven van het raster met circa 20 cm en haaks omzetten over circa 30 cm noodzakelijk. Hiervoor wordt een smalle sleuf gegraven met een klein kraantje.

Door de werkzaamheden wordt op locatie 3, een burcht (nummer 13) verwijderd en in aanbouw zijnde vluchtpijpen. Op locatie 2 ligt de burcht (nummer 15) vrij hoog in het talud waardoor de burcht mogelijk fysiek wel behouden kan blijven, maar door de werkzaamheden aan de verbreding van de A2 op korte afstand van de burcht, is de kans groot dat door verstoring de burcht toch wordt verlaten. Ook het functioneel leefgebied van de das wordt verstoord /weggehaald of is niet meer toegankelijk door de plaatsing van het raster.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de das tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 8, bijlage 3 en bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan Tijdelijke dassenrasters en verwijderen gegraven vluchtpijp A2VK' van 30 maart 2023 en de aanvullingen van 19 april 2023 en 4 mei 2023.

Ontmoedigingsbeleid burchten 13 en 15

Bij deze burchten wordt de das middels een ontmoedigingsbeleid aangemoedigd om te gaan verhuizen naar een alternatieve kunstburcht. Dit ontmoedigingsbeleid wordt gefaseerd uitgevoerd. Kort samengevat wordt een casenetgaas geplaatst boven aan het talud doorlopend tot circa 30 cm onder het maaiveld met aansluitend een van de weg afgekeerde horizontale flap van circa 30 cm. Het raster wordt geplaatst tussen half juli en 7 augustus 2023. Een maand na het plaatsen van het raster rond de burcht, wordt een bovengronds raster doorgetrokken en stevig bevestigd aan het ingegraven gedeelte. Hierin wordt een one-way poortje geplaatst, bij voorkeur op een aangetroffen bestaande wissel, waarvan de klep in eerste instantie wordt verwijderd, zodat de dassen eerst ongehinderd kunnen passeren. De te verhuizen burchten nummer 13 en 15 wordt vanaf 1 april gemonitord met cameratoezicht. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van scenario 1 of 2, afhankelijk hoe de das reageert op het ontmoedigingsbeleid. De te nemen stappen zijn in detail uitgewerkt in de 'Werkwijze kunstburcht plaatsen en ontmoedigen das van burcht 13'³.

Scenario 1:

Wanneer de pijp gedurende 12 weken voorafgaand aan de startdatum van plaatsing van het raster niet in gebruik is, wordt de locatie meteen geheel afgesloten met een functioneel one-way poortje bovenaan het talud, waardoor een eventuele toch aanwezige das kan ontsnappen. Het raster rond de burcht wordt voorzien van een

³ Projectplan, bijlage 4 Werkwijze kunstburcht plaatsen en ontmoedigen das van burcht 13

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

horizontale flap van 30 cm om naar binnen klimmen van dassen te verhinderen. In alle andere scenario's wordt de klep van het one-way poortje niet gemonteerd, zodat de das eerst ongehinderd zijn of haar burcht kan bereiken. Zodra uit cameratoezicht blijkt, dat de das de kunstburcht heeft ontdekt, en minimaal één maand nadat het raster is doorgetrokken, wordt de pijp op het maaiveld afgedekt met een aantal m² casenetgaas, waarbij de burchtopening vrij blijft. Met deze verstoring (dassen vinden het onplezierig om over gaas te lopen) wordt de das ontmoedigd de burcht te blijven gebruiken. Nadat de das 4 weken de kans heeft gehad om de pijp op eigen initiatief te verlaten wordt het one-way deksel in het poortje aangebracht, waardoor dassen wel naar buiten maar niet meer terug kunnen. Wanneer er daarna 4 weken lang geen activiteit binnen het raster rond burcht 13 wordt waargenomen kan veilig worden aangenomen dat de burcht verlaten is. Het one-way poortje kan dan worden vastgezet en de burchtlocatie kan tijdens de vervolgwerkzaamheden worden ontmanteld.

Scenario 2: Wanneer er tijdens het monitoren vanaf mei blijkt, dat het een kraamburcht betreft, worden extra voorzorgsmaatregelen in acht genomen als aanvulling op de eerdergenoemde. Het doorgetrokken deel van het raster wordt na voltooiing van het raster rond de burcht recht opgezet omdat vanaf dat moment de jongen zodanig zijn ontwikkeld en minder afhankelijk zijn van de moeder, dat het ontmoedigingsproces minder stress zal veroorzaken bij de moederdas en ze beter in staat kunnen worden geacht het one-way poortje te kunnen gebruiken. Wanneer het one-way poortje wordt geplaatst wordt deze van binnenuit gemonitord om te controleren dat er geen jonge das is achtergebleven. De eerste twee weken moeten de beelden om de 2 á (max) 3 dagen worden bekeken. Wanneer er na het toepassen van alle hiervoor beschreven ontmoedigingsmaatregelen aanwijzingen zijn te veronderstellen dat niet alle dassen vertrokken zijn, wordt de pijp onder toezicht van een deskundig ecooloog gecontroleerd afgegraven. Mocht een das alsnog worden aangetroffen, krijgt de das twee nachten de tijd en rust om zelfstandig te vertrekken uit de open gegraven pijp. Wanneer de das na twee nachten niet zelfstandig is vertrokken wordt de das in overleg met Das & Boom met behulp van een dierenarts onder narcose uit de pijp gehaald en na herstel en onder begeleiding van een ervaren dierenarts en Das & Boom in zijn territorium nabij de kunstburcht vrijgelaten.

Kunstburchten:

Er wordt ter compensatie een kunstburcht gerealiseerd in de buurt van de huidige burcht nummer 13, nabij (<100 m) van de te vervangen burcht. De locatie zal voldoende dekking bieden met een veilige verbinding nabij bestaande wissels. Ter compensatie van het verstoren en vernietigen van burcht nummer 15 wordt in het territorium een kunstburcht geplaatst. Deze kunstburcht zal geplaatst worden in de oosthelling van het grondlichaam. Burcht nummer 15 ligt in de westhelling van hetzelfde grondlichaam en wissels van de dassen lopen door het zoekgebied. Door de aanwezigheid van het beboste grondlichaam zal de kunstburcht weinig verstoring ondervinden van de werkzaamheden.

Vanwege de aanwezigheid van het gaas op de talud en de gepaard gaande uitvoeringswerkzaamheden en de gefaseerde verscherpte ontmoedigingsbeleid, is het zeer aannemelijk dat de dassen uit eigen beweging de burcht zullen verlaten en of naar een andere aanwezige burcht dan wel de kunstburcht zullen gaan bewonen.

In taluds nabij de A2 worden recent gegraven of in aanbouw zijnde vluchtpijpen verwijderd in het kader van de toekomstige wegverbreding A2.

In het kader van bovengenoemde uitvoeringswerkzaamheden, hanteert u daarnaast ook de volgende voorschriften:

- De aanleg van het raster wordt buiten de kwetsbare periode van de das uitgevoerd. De kwetsbare periode loopt van december tot en met juni.
- Het plaatsen van het raster nabij de burcht zal door een dassensdeskundige begeleid worden.
- De aanleg van het raster zal overdag plaatsvinden zodat er geen lichtverstoring op kan treden en ook zo min mogelijk verstoring door menselijke aanwezigheid op eventueel aanwezige dassen.
- Het plaatsen van het raster nabij de burchten en het uiteindelijke dichtzetten dassenpoortjes zal door een dassensdeskundige begeleid worden.
- De vervangende kunstburchten wordt gedurende 2 jaren na verplaatsing gemonitord om het gebruik door de das vast te stellen en waar nodig bij te sturen. De monitoring bestaat uit het twee keer per jaar voor een periode van 6 weken plaatsen van cameravallen bij de bekende burchten en kunstburcht en twee keer per jaar in een straal van 500 meter onderzoeken van de omgeving op nieuwe burchten.
- Het verwijderen van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen zal overdag plaats vinden zodat er geen verstoring op kan treden van actieve dassen.
- Het verwijderen van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen zal door een dassensdeskundige uitgevoerd of tenminste begeleid worden.
- De taluds van de A2 in de omgeving van bekende burchten worden ieder kwartaal gecontroleerd op aanwezigheid van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen. Indien deze worden aangetroffen, dan wordt direct een wildcamera geplaatst die minimaal twee weken lang de activiteit bij de vluchtpijp registreert. Ook wordt gecontroleerd of de nabije burchten nog als functioneel alternatief beschikbaar zijn. In reactie op de registratie en controle wordt als volgt gehandeld:
 - o Bij geen, of minder dan driemaal, gebruik van de vluchtpijp door een das, en functionele beschikbaarheid van de bestaande burcht(en), wordt een one-way dassenpoortje in de vluchtpijp geplaatst en minimaal vijf dagen met goede weersomstandigheden door middel van een wildcamera gemonitord of de vluchtpijp verlaten wordt door een das. Nadat het verlaten van de vluchtpijp waargenomen is, of er minimaal vijf dagen met goede weersomstandigheden verstreken zijn, wordt de vluchtpijp na gegraven en gedicht, dan wel opgevuld met uithardend materiaal.
 - o Bij driemaal of meer gebruik van de vluchtpijp is er sprake van regelmatig gebruik en worden geen maatregelen aan de vluchtpijp uitgevoerd.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing aanvullende voorschriften m, n, o, p en q opgenomen. Deze zien toe op monitoring in het kader van recent te verwijderen vluchtpijpen, het plaatsen van zichtbare linten en het afdekken van sleuven.

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen gaat de functionaliteit van de burchten (nummer 13 en 15) wel verloren. Om te voorkomen dat later in het wegverbredingsproject meer burchten verwijderd dienen te worden en de impact daardoor op de lokale populatie groter zal zijn. Worden in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen in de taluds bij de A2 verwijderd binnen de tracégrenzen, waar ze uiteindelijk niet behouden kunnen blijven. Door het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen binnen 100 meter van de huidige verblijfplaats blijft de functionaliteit van de rust- en kraamverblijfplaats gegarandeerd. Desalniettemin worden er wel vaste rust- of verblijfplaatsen weggehaald en mogelijk recent gegraven/of in aanbouw zijnde vluchtpijpen, hetgeen een overtreding behelst van artikel 3.10, lid 1 sub b van de Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

Gunstige staat van instandhouding

De das is een beschermde inheemse diersoort. De staat van instandhouding is relatief gunstig. Van 1990 tot 2007 kende het gebied rond het tracégebied nog geen belopen dassenburchten. Wel is te zien dat ten noorden en ten zuiden van het tracégebied de bewoningssporen toenemen, met name in Zuid-Limburg.⁴ Inventarisatieonderzoek in het Vlootbeekdal in 2020 en 2021 geeft aan dat ten noordoosten van het tracégebied de das ook een spectaculaire (bewonings)toename ten opzichte van 1990 heeft doorgemaakt.⁵ Samen met het feit dat sinds 2019 er 14 nieuwe burchten van de das binnen of vlakbij het tracégebied zijn waargenomen en nog enkele verder weg van het tracégebied (RHDHV, 2022), kan het toekomstperspectief voor de das hierom als 'gunstig' worden beoordeeld.

Door de werkzaamheden gaan twee burchten (met één pijp) van de das verloren. Op korte afstand van deze burchten liggen binnen hetzelfde territorium andere burchten van dezelfde familie. Daarnaast zal ter compensatie twee kunstburchten worden aangeboden. Eventuele aanwezige dassen kunnen uitwijken naar die burchten, door een passieve verplaatsingsmethode toe te passen. Daarnaast zal er wegens tijdelijk ruimtebeslag oppervlakte aan geschikt leefgebied verdwijnen. In de toekomstige situatie zal echter voldoende geschikt leefgebied voor de das beschikbaar blijven.

Hierdoor blijft het voortbestaan van de aanwezig populatie mogelijk waardoor de lokale staat van instandhouding niet in het geding is en eventuele negatieve effecten op de populatie slechts tijdelijk zijn.

In het kader van de ontheffing inzake de wegverbreding worden permanente rasters teruggeplaatst om aanrijdingen met dassen na de uitvoering van de wegverbreding te voorkomen. Door nu tijdig in te grijpen met tijdelijke rasters bij de A2, blijven de effecten beperkt op de recent uitbreidende lokale dassenpopulatie binnen het plangebied.

De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

⁴ (Jansen & Lenders, 2023) en (Morrelissen & Baars 2010)

⁵ (Jansen & Lenders, 2023)

Andere bevredigende oplossing

De locaties van de rasters zijn zo gekozen dat er geen belangrijk leefgebied van de das onbereikbaar zal worden. Ook worden met de huidige locaties zoveel mogelijk burchten functioneel gehouden. Daarnaast zijn de locaties zo gekozen dat vleermuizen en de buizerd niet worden verstoord.

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek

De voorziene werkwijze is met de inzet van klein graafmateriaal. Er wordt zorgvuldig te werk gegaan en alle werkzaamheden worden uitgevoerd met inachtneming van de zorgplicht. Tevens wordt het plaatsen van het raster begeleid door een dassendeskundige zodat de rasters op de meest dasvriendelijke manier worden geplaatst.

Alternatieven voor het verwijderen van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen zijn niet aan de orde. Het verwijderen van in aanbouw zijnde of recent gegraven vluchtpijpen is bedoeld als (beter) alternatief voor het plaatsen van tijdelijke rasters op locaties waar dat te veel verstoring zou veroorzaken voor de nu al aanwezige dassen en locaties waar het technisch niet mogelijk is om een goed dassenwerend raster te plaatsen. Daarnaast is het bedoeld als maatregel in het geval dassen op locaties 1, 2 en 3 toch de wegzijde van tijdelijke rasters zouden weten te bereiken en daar hollen zouden gaan graven. Het verwijderen van vluchtpijpen zal er dan voor zorgen dat er geen burcht kan ontstaan waarvoor latere verhuizing voor de dassen ingrijpender zou zijn.

De werkzaamheden zullen vanaf half juli worden uitgevoerd. Hiermee vallen de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode van de das.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de das zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

In Midden-Limburg vormt de A2 de enige noord-zuid verbinding op snelwegniveau. De weg verbindt het zuidelijk deel van Limburg met Noord-Brabant, Utrecht en de noordelijke Randstad. Iedere dag rijden zo'n 100.000 auto's en vrachtwagens over dit deel van de A2. Dit maakt het wegvak tussen Het Vonderen en Kerensheide van belang voor de bereikbaarheid en ontsluiting op internationaal, nationaal en regionaal niveau.

De verbreding en gedeeltelijke verlegging van de A2 tussen Het Vonderen en Kerensheide leidt tot een verbetering van de robuustheid van het netwerk, verkeersveiligheid, een betere accommodatie van de verkeersvraag, afname van sluipverkeer en stimulering van de economische ontwikkeling. De beschikbaarheid van de vaste derde rijstrook is groter dan bij een spitsstrook waardoor incidenten en slecht weer minder snel zullen leiden tot grote verstoringen in de reistijd. Het netwerk is robuuster en de reistijd wordt betrouwbaarder.

Het plaatsen van de tijdelijke dassenrasters gebeurt in het kader van deze aanpassing. Doel is om te voorkomen dat de das zich voor de start van de wegverbredingswerkzaamheden verder uitbreidt op plekken binnen de Tracébesluitgrenzen, waardoor uiteindelijk verblijfplaatsen verloren zouden gaan die op dit moment nog voorkomen kunnen worden.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is om de negatieve effecten op de das, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
10 juli 2023

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027947832

Kenmerk
WNB/2023/019.toek